

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«30» серпня 2023р

Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023/2024 навчальний рік

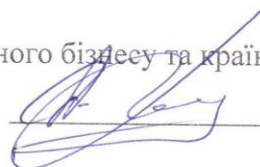
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. іст. наук, доц. кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Онацький Максим Юрійович, канд. політ. наук, доц. кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Панасенко Ганна Сергіївна, канд. екон. наук, доц. кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Сідоров Михайло Вадимович

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від «28» серпня 2023 року, № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року, № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(підпис)

ВСТУП

Програму дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» складено відповідно до освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини та регіональні студії».

підготовки бакалавра,

за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування розуміння сучасних тенденцій в управлінських, функціонально-галузевих, територіальних структурах та зовнішньоекономічних комплексах країн світу, формування вміння науково узагальнювати та обґрунтовувати фактичний матеріал.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 15– уміння виявляти та вирішувати проблеми.

ЗК 17– здатність працювати як автономно, так і у команді.

ЗК 18– здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК15. Здатність оцінювати особливості та традиції політичної поведінки країн світу в контексті об'єктивних потреб і можливостей розвитку міжнародних стосунків.

СК16. Здатність аналізувати внутрішні та зовнішні чинники розвитку регіональних спільнот (геополітичних, географічних, економічних, цивілізаційних та інших, регіональні угруповання, країни та регіони як суб'єкти міжнародних відносин та глобальної конкуренції.

СК17. Здатність здійснювати компаративний аналіз певного регіону (групи країн), враховуючи історичний, культурний, економічний, політичний розвиток.

СК18 Здатність аналізувати розвиток міжнародних регіонів (Північної Америки, Європи, Східної та Південно-Східної Азії, Латинської Америки, Африки) і окремо взятих країн, регіональних та міжрегіональних організацій.

1.3. Кількість кредитів – 8

1.4. Загальна кількість годин – 240

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й, 4-й	-й
Лекції	
64 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
128 год.	год.
Індивідуальні завдання (в т. ч.)	
Курсова робота (30 год.)	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні довідки.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН 20. Проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів.

РН 22. Аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням норм та правил їх оформлення.

РН 23. Розуміти події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

РН 25. Знання історії та культури Китаю;

РН 26. Розуміння процесів модернізації в країнах Азії та Африки;

РН 27. Знання актуальних проблем міжнародних відносин в Латинській Америці;

РН 28. Розуміння зовнішньої політики США та країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.

РН 30. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» складається з чотирьох розділів, кожен з яких об'єднує у собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, що логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Розділ 1. Країни пострадянського простору

Тема 1. Історія формування пострадянського простору

Основні етапи формування пострадянського простору. Розпад СРСР та утворення нових незалежних держав. Соціально-економічні та політичні проблем пострадянських держав після здобуття незалежності. Країни Балтії: характерні риси розвитку регіону в пострадянський період. Республіки Закавказзя – особливості розвитку в умовах незалежності: спільне та відмінне. Загальні тенденції розвитку країн центральноазійського регіону в пострадянський період.

Тема 2. Росія: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері в 1990-х – 2000-х рр.

Географічне та геополітичне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Росії. Особливості історичного розвитку країни. Соціально-економічні трансформації та політичні процеси в Росії в пострадянський період. Економічні реформи 1990-х рр. та їх наслідки. Демографічні процеси в Росії в 1990-х – 2000-х рр. Державно-політичний устрій Росії. Формування президентської моделі влади. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країни. Еволюція зовнішньополітичного курсу Росії в пострадянський період. Російсько-українська війна та її вплив на трансформацію архітектури європейської та світової безпеки.

Тема 3. Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в пострадянський період

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Білорусії. Основні етапи історії країни. Особливості розвитку Білорусії в радянський період. Економічні процеси в Білорусії в першій половині 1990-х рр. Спроби економічних реформ та їх наслідки. Політичні процеси в Білорусії в 1991 – 1994 рр. Прихід до влади О. Лукашенка. Конституція 1996 р. Політична система Білорусії. Особливості соціально-економічного розвитку республіки в другій половині 1990-х рр. – 2000-х рр. Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси Молдови. Державотворчі процеси в Молдові. Основні етапи історії. Особливості соціально-економічного розвитку Молдови в пострадянський період. Трансформація політичної моделі Молдови в пострадянський період. Формування парламентської республіки. Етнічна структура населення країни.

Тема 4. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності

Географічне положення, та ресурсний потенціал країн Балтії. Державотворчі процеси в країнах Балтії. Особливості соціально-економічного розвитку Литви, Латвії та Естонії в радянський період. Соціально-економічний розвиток держав Балтії після здобуття незалежності. Державно-політичний устрій Литви, Латвії та Естонії. Особливості етнонаціональної структури населення та демографічні процеси в країнах Балтії в 1990-х – 2000-х рр.

Тема 5. Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону

Центральна Азія як геополітичний та гео економічний регіон світу. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Киргизстану та Таджикистану. Державотворчі процеси в регіоні Центральної Азії: основні етапи історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку республік Центральної Азії в радянський період. Трансформаційні процеси в країнах Центральної Азії та проблеми розвитку в умовах незалежності. Перехід до ринкової економіки: спільне та особливе. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн центральноазійського регіону. Демографічні процеси в регіоні в пострадянський період. Специфіка державно-політичного устрою Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Киргизстану та Таджикистану. Родоплемінні інститути фактор суспільно-політичного розвитку держав Центральної Азії.

Тема 6. Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Південнокавказького регіону. Державотворчі процеси та основні етапи історичного розвитку регіону. Розвиток Грузії, Вірменії та Азербайджану в радянський період. Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе. Суспільно-політичний розвиток Грузії у середині 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» у Грузії в 2003 р.: причини, перебіг, наслідки. Соціально-економічні реформи в Грузії за часів президента М. Саакашвілі та їх наслідки. Еволюція державно-політичної системи Грузії. Політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності. Соціально-економічний розвиток Вірменії в 1990-х – 2000-х рр. Політична криза в Азербайджані на початку 1990-х рр. та її подолання. Повернення до влади Г. Алієва. Особливості соціально-економічного розвитку країни в пострадянський період. Політичні процеси в Азербайджані в другій половині 1990-х – в 2000-х рр. Особливості державно-політичного устрою Грузії, Вірменії та Азербайджану. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн Південного Кавказу. Демографічні процеси в регіоні в пострадянський період.

Розділ 2. Країни Європи та Північної Америки

Тема 7. Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал регіону Західної Європи. Особливості історичного розвитку країн Західної Європи та формування Західної цивілізації. Провідні держави Західної Європи. Політична система та державний устрій Великобританії. Загальні тенденції економічного розвитку Великобританії. Населення та демографічні процеси у Великій Британії наприкінці ХХ – в ХХІ ст. Німеччина у другій половині ХІХ – першій половині ХХ ст.: вплив на глобальні процеси світової історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Німеччини після Другої Світової війни. Державно-політичний устрій країни. Етнонаціональний та конфесійний склад населення та демографічні в Німеччині в 1990-х – 2000-х рр. Особливості соціально-економічного розвитку Франції. Трансформація політичної моделі в країні в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні на початку ХХІ ст.

Тема 8. Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.

Особливості Центрально-Східної Європи як регіону. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн Центральної Європи. Загальна характеристика економіки країн Центрально-Східної Європи. Специфіка перехідної моделі економіки в країнах Центрально-Східної Європи та основні тенденції розвитку регіону в постсоціалістичний період. Політичний устрій держав Центральної та Східної Європи. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Південно-Східної Європи наприкінці ХХ – в ХХІ.

Тема 9. Північна Європа: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону

Основні тенденції розвитку країн Північної Європи. Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси країн Північної Європи. Основні етапи історичного розвитку регіону Північної Європи. Особливості державно-політичного устрою країн Північної Європи. Економіко-господарська характеристика країн Північної Європи та особливості їх соціально-економічного розвитку в ХХ – ХХІ ст. Скандинавська економічна модель та її специфіка. Етнонаціональний склад населення Північної Європи та демографічні процеси в регіоні на сучасному етапі.

Тема 10. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі

Особливості розвитку Південної Європи як регіону. Основні етапи історії країн регіону та геополітична специфіка їх сучасного становища в світі. Етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в державах Південної Європи. Загальна характеристика економіки країн Південної Європи. Особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи.

Тема 11. США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку

Особливості геополітичного положення держав Північної Америки. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси США. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Сполучених Штатів Америки наприкінці ХVІІІ – в ХХІ ст. Постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг. Склад населення та демографічні процеси в США. Державно-політичний устрій США та його специфіка. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Канади. Основні етапи історичного розвитку

Канади. Політична система Канади як держави в межах Британської Співдружності Націй. Особливості розвитку економіки Канади. Склад населення та демографічні процеси в Канаді на сучасному етапі.

Розділ 3. Країни Азії та Африки

Тема 12. Загальна характеристика азійського регіону

Загальні відомості про макрорегіон. Політико-та економіко-географічний огляд Азії. Культурна спадщина. Політична карта Азії. Основні субрегіони, чинники їх виділення. Типологія країн. Політичний устрій. Політико- та економіко-географічна характеристика країн Центральної Азії.

Тема 13. Країни Східної Азії

Загальні відомості про країни. Різноманітність моделей соціально-економічного розвитку. Культурна спадщина регіону.

Країнознавча характеристика Китаю. Країнознавча характеристика Японії. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні зв'язки держав Східної Азії з іншими державами світу. Інтеграційні угруповання. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 14. Країни Південно-Східної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії. Загальні відомості про країни. Розмаїття економічних моделей. Соціальні проблеми. Проблема наркобізнесу. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Зовнішні економічні зв'язки держав Південно-Східної Азії з іншими державами світу. Інтеграційні угруповання

Тема 15. Країни Південної Азії

Загальні відомості про країни субрегіону. Зміни на політичній карті субрегіону протягом ХХ століття. Індустрія туризму. Культурна спадщина регіону. Зони нестабільності в регіоні. Політичні суперечки та конфлікти. Зовнішні економічні зв'язки з країнами світу. Інтеграційні угруповання. Країнознавча характеристика Індії. Зони конфліктів. Проблема сепаратизму. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 16. Країни Західної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Західної Азії. Загальні відомості про країни. Місце країн субрегіону в світі. Культурна спадщина. Загальні відомості про Туреччину. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Зовнішні економічні зв'язки держав субрегіону з іншими державами Азії та світу. Регіональні інтеграційні угруповання. Пріоритети зовнішньоекономічної та зовнішньополітичної діяльності. Відносини з Україною.

Тема 17. Загальна характеристика країн Африки

Африка як економіко-географічний і політичний макрорегіон. Загальна політико- та економіко-географічна характеристика країн Африки. Порівняльна політико- та економіко-географічна характеристика країн Західної та Центральної Африки.

Тема 18. Країни Північної Африки

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Північної Африки. Загальні відомості про країни. Вплив релігії на соціокультурне життя регіону. Північна Африка як один із найрозвинутіших регіонів континенту. Особливості економічного розвитку на сучасному етапі. Країни регіону у міжнародному географічному поділі праці. Невиробнича сфера. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Країнознавча характеристика Єгипту. Місце країни на Близькому Сході та в світі. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною. Інтеграційні угруповання.

Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки

Країнознавчий огляд Південної Африки. Загальні відомості. Південно-Африканська Республіка. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні та політичні зв'язки держав Південної Африки з іншими державами світу. Зв'язки з Україною.

Розділ 4. Країни Латинської Америки

Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон

Загальна політико- та економіко-географічна характеристика Латинської Америки. Склад території. Типологія країн. Сучасна політична карта. Історія формування. Цивілізації доколумбової епохи: майя, ацтеки, інки. Населення регіону: розмаїття етнопонаціонального складу; демографічні особливості, розміщення населення, урбанізація, трудові ресурси. Господарська оцінка природно-ресурсного потенціалу. Залежність розвитку економіки країн регіону від іноземних монополій. Основні галузі господарства. Місце в міжнародному географічному поділі праці. Соціальна сфера. Культурна спадщина ЮНЕСКО. Соціальні проблеми регіону. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Проблеми боротьби з тероризмом та наркомафією. Розвиток інтеграційних процесів у Латинській Америці.

Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки

Загальні відомості про країни. Історія формування території Аргентини. Загальні відомості про країну. Місце країни на континенті та в світі. Примирення Аргентини та Бразилії як чинник створення організації МЕРКОСУР. Аргентинсько-іранські відносини. Особливості сучасного господарського розвитку. Соціальна сфера. Культурна спадщина. Українська діаспора в Аргентині.

Країнознавча характеристика Бразилії. Зовнішня та внутрішня політика Луїс да Сілви. Ділма Руссеф – перша жінка-президент в історії Бразилії. Особливості федеративного устрою Бразилії. Еволюція відносин Бразилії та США. Бразилія в організації МЕРКОСУР.

Країнознавча характеристика Мексики. Загальні відомості про країну. Місце країни в регіоні та світі.

Порівняльна країнознавча характеристика країн на прикладі Чилі та Венесуели.

Пріоритети зовнішньої політики. Відносини з США та Канадою. Міжнародні економічні зв'язки. Відносини з Україною.

Тема 22. Країни карибського басейну

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн Карибського басейну.

Походження назви Гаїті. Становлення плантаційної економіки на острові у французьку колоніальну добу. Перша «чорна» республіка Латинської Америки. Перемога на президентських виборах Мішеля Мартелі.

Походження назви Ямайка. Історія колонізації острова. Проголошення незалежності Ямайки від Великобританії. Ямайський економічний розвиток. Державно-політичний устрій Ямайки. Участь країни в інтеграційних процесах у регіоні Карибського басейну.

Походження назви Куба. Куба як іспанська колонія. Особливості політичного устрою Куби. Проблема пошуку політичного наступника родиною Кастро. Країни Лівой вісі в кубинській зовнішній політиці.

Тема 23. Ла-Платські та Андські країни

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн узбережжя Ла-Платської затоки. Віце-королівство Ла-Плата та його розпад. Особливості економічної системи андських країн.

Уругвай як осередок політичного життя Південної Америки. Військова диктатура на території Уругваю. Уругвайсько-аргентинський прикордонний конфлікт.

Демократизація політичного життя Парагваю. Причини та наслідки виключення Парагваю з лав організації МЕРКОСУР.

Особливості політичного устрою Боліваріанської республіки Венесуели. Венесуела та ОПЕК.

Давні цивілізації на території Колумбії. Політична система Колумбії. Еволюція відносин Колумбії та США. Співпраця сторін у боротьбі з контрабандою наркотиків. Взаємини Колумбії з країнами Лівой вісі.

Основні риси політичної системи Чилі. «Економічна» дипломатія Чилі. Територіальне питання у чилійсько-болівійських відносинах.

Цивілізація інків, її культурні та військові здобутки. Проблема національного примирення на сучасному етапі. Особливості політичного устрою Перу. Міждержавні взаємини Перу та США.

Природний газ як чинник політичного життя Болівії. Державний устрій Болівії. Еволюція болівійсько-чилійських відносин. Співпраця Болівії з іншими країнами Лівой вісі. Антинаркотична співпраця Болівії та США.

Еквадор у колоніальну добу. Нафтовий чинник у політичному житті Еквадору. Політичний устрій країни. Політика Еквадору в організації ОПЕК. Антинаркотична співпраця Еквадору та США. Еквадорсько-колумбійський конфлікт та його наслідки. Особливості врегулювання еквадорсько-перуанського прикордонного протистояння.

Тема 24. Країни Австралії та Океанії

Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Океанія. Маршаллові Острови. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Країни пострадянського простору												
Тема 1. Історія формування пострадянського простору.	7	2	1			4						
Тема 2. Росія: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері в 1990-х – 2000-х рр.	7	2	1			4						
Тема 3. Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в пострадянський період	7	2	1			4						
Тема 4. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності.	7	2	1			4						
Тема 5. Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону	12	4	2			6						
Тема 6. Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності.	12	4	2			6						
Разом за розділом 1.	52	16	8			28						
Розділ 2. Країни Європи та Північної Америки												
Тема 7. Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку	13	4	2			7						

Тема 8. Країни Центрально- Східної та Південно- Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.	12	4	2			6						
Тема 9. Північна Європа: особливості соціально- економічного та політичного розвитку регіону.	8	2	1			5						
Тема 10. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі	8	2	1			5						
Тема 11. США та Канада: особливості історичного та соціально- економічного розвитку.	11	4	2			5						
Разом за розділом 2	52	16	8			28						
Розділ 3. Країни Азії, Африки												
Тема 12. Загальна характеристика азіатського регіону	7	2	2			3						
Тема 13. Країни Східної Азії	12	4	4			4						
Тема 14. Країни Південно-Східної Азії	12	4	4			4						
Тема 15. Країни Південної Азії	7	2	2			3						
Тема 16. Країни Західної Азії	7	2	2			3						
Тема 17. Загальна характеристика країн Африки	7	2	2			3						
Тема 18. Країни Північної Африки	7	2	2			3						
Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки	7	2	2			3						
Разом за розділом 3	66	20	20			26						
Розділ 4. Країни Латинської Америки												

Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон	7	2	2			3					
Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки	7	2	2			3					
Тема 22. Країни Карибського басейну	7	2	2			3					
Тема 23. Ла-Платські та Андські країни	12	4	4			4					
Тема 24. Країни Австралії та Океанії	7	2	2			3					
Разом за розділом 4	40	12	12			16					
Курсова робота	30					30					
Усього годин	240	64	48			128					

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія формування пострадянського простору.	2
	Росія: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері в 1990-х – 2000-х рр.	
2	Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в пострадянський період.	2
	Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності.	
3	Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону	2
4	Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності.	2
5	Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку	2
6	Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.	2
7	Північна Європа: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону.	2
	Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі	
8	США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку.	2
9	Загальна характеристика азіатського регіону	2
10-11	Країни Східної Азії	4
12-13	Країни Південно-Східної Азії	4
14	Країни Південної Азії	2
15	Країни Західної Азії	2
16	Загальна характеристика країн Африки	2
17	Країни Північної Африки	2
18	Країни Тропічної і Південної Африки	2
19	Регіон Латинська Америка	2
20	Мексика й країни Центральної Америки	2
21	Країни Карибського басейну	2

22-23	Ла-Платські та Андські країни	4
24	Країни Австралії та Океанії	2
	Разом	48

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до усного опитування на тему «Історія формування пострадянського простору» з наступних питань: Історія формування пострадянського простору: основні етапи. Пострадянські республіки: проблеми нових держав після здобуття незалежності.	4
2	Підготовка до усного опитування на тему «Росія: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері в 1990-х – 2000-х рр.» з наступних питань: Географічне положення та геополітичне становище Росії. Природно-ресурсний потенціал РФ. Соціально-економічний розвиток Росії в пострадянський період. Трансформація державно-політичної системи Росії в 1990-х – 2000-х рр. Еволюція зовнішньополітичного курсу Росії в пострадянський період. Російсько-українська війна та її вплив на трансформацію архітектури європейської та світової безпеки.	4
3	Підготовка до усного опитування на тему «Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в пострадянський період» з наступних питань: Політичні процеси в Білорусії в 1991 – 1994 рр. Прихід до влади О. Лукашенка. Конституція 1996 р. Політична система Білорусії. Економічні процеси в Білорусії в першій половині 1990-х рр. Спроби економічних реформ. Соціально-економічний розвиток республіки в другій половині 1990-х – на початку XXI ст. Трансформація політичної системи Молдови в умовах незалежності. Соціально-економічний розвиток Молдови після здобуття незалежності.	4
4	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності» з наступних питань: особливості соціально-економічного розвитку Латвії, Литви та Естонії після здобуття незалежності, трансформація державно-політичного устрою в країнах Балтії в пострадянський період, демографічні процеси в державах Балтії в 1990-х – 2000-х рр.	4

5	<p>Підготовка до усного опитування на тему «Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону» з наступних питань: економічний потенціал Республіки Узбекистан, соціально-економічний розвиток країни в умовах незалежності та особливості переходу до ринкової економіки, державно-політичний устрій Узбекистану, демографічні процеси в Узбекистані в пострадянський період, релігійний фактор та його вплив на суспільно-політичні процеси в країні, особливості соціально-економічного розвитку Казахстану в радянський період, трансформація політичної системи в Казахстані в умовах незалежності та становлення президентської моделі влади в країні, особливості соціально-економічного розвитку Казахстану та Киргизстану в пострадянський період: спільне та відмінне, «кольорові революції» в Киргизії в 2005 р., 2010 р. та в 2020 р.. та їх наслідки для країни, трансформація політичної системи Киргизстану в 1990-х – 2000-х рр., громадянська війна в Таджикистані в 1990-х рр., політичні процеси в країні в другій половині 1990-х рр. – на початку XXI ст., державно-політичний устрій Таджикистану, соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності, демографічні процеси та міжетнічні конфлікти в Таджикистані; особливості соціально-економічного розвитку Туркменістану в умовах незалежності, трансформація політичної системи Туркменістану та формування «суперпрезидентської» моделі влади в країні, демографічні процеси в республіці в пострадянський період, етніонаціональний склад населення Туркменістану. Демографічні процеси в республіці в пострадянський період.</p>	6
6	<p>Підготовка до усного опитування на тему «Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності» з наступних питань: Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе, соціально-економічний розвиток та політичні процеси в республіці в 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» в Грузії у 2003 р., реформи М. Саакашвілі та їх наслідки, трансформація політичної системи Грузії в 2004 – 2012 рр.; політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності, соціально-економічний розвиток країни в 1990-х рр.: економічна криза та спроби її подолання; політична криза в Азербайджані на початку у 1990-х рр. та її подолання, особливості соціально-економічного розвитку Азербайджану в пострадянський період.</p>	6
7	<p>Підготовка до усного опитування на тему «Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Німеччини. Основні етапи історії країни. Утворення ФРН та НДР у повоєнний період. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Західної та Східної Німеччини після Другої Світової війни. Об'єднання Німеччини та його наслідки для Європи. ФРН та євроінтеграційні процеси у другій половині XX ст. Державно-політичний устрій країни. Географічне положення та ресурсний потенціал країни. Основні віхи історичного розвитку Франції. Особливості соціально-економічного розвитку Франції. Трансформація політичної моделі в країні від Великої Французької революції до наших днів. Особливості державно-політичного устрою країни. Етніонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні на початку XX ст. Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Великобританії. Основні етапи історичного розвитку країни. Формування Британської імперії та особливості її становлення. Регіони Великої Британії та їх економіко-географічна характеристика. Особливості політичної системи</p>	7

	та державного устрою країни. Система місцевого самоврядування та її характерні ознаки. Склад населення країни та демографічні зміни у Великій Британії в ХХ – ХХІ ст. Міста Великої Британії, їх демографічні та економічні особливості.	
8	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.» з наступних питань: особливості Східної та Центральної Європи як регіону та його субрегіони, етапи історії розвитку країн регіону, економічна криза країн регіону після розпаду СРСР та відмови від адміністративної моделі економіки, специфіка перехідної моделі економіки у країнах Східної та Центральної Європи, геополітична специфіка їх сучасного становища у світі після розширення ЄС у 2004 р., загальна характеристика економіки країн Східної та Центральної Європи. Класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку. Політичний устрій країн Східної та Центральної Європи, особливості розвитку югославських республік у 1990-х – в 2000-х рр., розпад Югославії та його наслідки, демонтаж тоталітарної системи наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр. Особливості політичного та економічного розвитку держав Південно-Східної Європи.	6
9	Підготовка до усного опитування на тему «Північна Європа: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону» з наступних питань: Економіко-географічна характеристика країн Скандинавського півострова. Основні етапи історичного розвитку держав Північної Європи. Трансформація державно-політичного устрою в країнах Північної Європи у ХХ ст. Скандинавська економічна модель та її специфіка. Етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в країнах Північної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	5
10	Підготовка до усного опитування на тему «Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі» з наступних питань: класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку, особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи на прикладі Італії, Іспанії, Португалії та Греції, країни Піренейського півострова та розширення сфери впливу Західної цивілізації у ХVІ – ХVІІ ст. Політичні процеси в країн Південної Європи у ХV – на початку ХХІ ст. Особливості соціально-економічного розвитку держав Південної Європи на сучасному етапі.	5
11	Підготовка до усного опитування на тему «США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: Основні етапи історичного розвитку Сполучених Штатів Америки та Канади. Фактори геополітичного домінування США як наддержави, загальна характеристика економіки США (ВНП, максимальна концентрація капіталу, використання досягнень НТР, політика монетаризму тощо). Постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг. Державно-політичний устрій США та його специфіка (президентська модель країни, розподіл владних повноважень, федеральний устрій, двопартійність). Особливості канадської економіки. Становлення політичної системи Канади. Розвиток правової системи США і Канади. Етнонаціональний та релігійний склад населення США і Канади. Демографічні процеси в США та Канаді: порівняльна характеристика. Становлення правової системи США і Канади.	5
12	Тема 12. Загальна характеристика азіатського регіону - проаналізувати культурно-історичні особливості Азії; - показати відносини України з країнами Азії на сучасному етапі; - проаналізувати дані про кращі здобуткам культур країн Азії та	3

	<p>української культури;</p> <ul style="list-style-type: none"> - описати найвідоміші досягнення країн регіону; - сформулювати гіпотези, теорії відомих учених, що досліджують питання розвитку країнознавства у країнах Азії; - зазначити особливості та етапи азіатської історії; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	
13	<p>Тема 13. Країни Східної Азії</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати особливості політичної системи Японії; - дати характеристику економічному розвитку Китаю на сучасному етапі; - показати особливості населення та демографічної ситуації в Китаї. <p>Зробити висновки щодо її наслідків.</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведіть особливості північнокорейської ракетно-ядерної програми; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	4
14	<p>Тема 14. Країни Південно-Східної Азії</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати особливості здобуття незалежності острівними країнами Південно-Східної Азії; - назвати причини краху режиму «нового порядку» в Індонезії; - проаналізувати особливості президентської республіки на Філіппінах; - охарактеризувати «колективну монархію» в Малайзії; - пояснити «загальний добробут» в Сингапурі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	4
15	<p>Тема 15. Країни Південної Азії</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати особливості багатонаціонального складу населення Індії й Пакистану; - визначити республіку, котра іменується «найчисленішою демократією світу»; - зазначити причини індійсько-пакистанської конфронтації; - проаналізувати особливості політичної системи Ісламської Республіки Пакистан; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
16	<p>Тема 16. Країни Західної Азії</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати особливості культурно-цивілізаційного розвитку Близькосхідного регіону; - простежити виникнення Палестинської проблеми і її сутність; - проаналізувати особливості політичної й економічної системи «нафтової монархії» Перської затоки; - охарактеризувати особливості державного ладу Ізраїлю; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
17	<p>Тема 17. Загальна характеристика країн Африки</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати особливості етнічного й конфесійного складу Африки; - вказати особливості процесів деколонізації в регіоні; - дати оцінку транспортній проблемі Африці; - охарактеризуйте європейську колонізацію континенту; - проаналізуйте етнічну розмаїтість населення; 	3

	<ul style="list-style-type: none"> - зазначити проблеми етнічних груп, що представлені багатомільйонними націями, великими народностями і дуже малими групами, що і зараз живуть у родоплемінному суспільстві. - довести, що Африка - найменш індустріальний район світу; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	
18	<p>Тема 18. Країни Північної Африки</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати труднощі, які спіткали Алжирську Народну Демократичну Республіку в процесі демократизації й ринкових перетворень; - проаналізувати проблеми Західної Сахари; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
19	<p>Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки</p> <ul style="list-style-type: none"> - проаналізувати особливості господарського розвитку країн Тропічної й Південної Африки; - охарактеризувати особливості державного ладу Південно-Африканської Республіки; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
20	<p>Тема 20. Регіон Латинська Америка</p> <ul style="list-style-type: none"> - проаналізувати особливості формування латиноамериканських націй; - зазначте, що стало на заваді створенню Панамериканської зони вільної торгівлі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
21	<p>Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати основні етапи формування політичної карти Середньої Америки; - проаналізувати особливості суспільно-політичного розвитку Мексики; - зазначити наслідки мирного урегулювання Центральноамериканського конфлікту; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
22	<p>Тема 22. Країни карибського басейну</p> <ul style="list-style-type: none"> - вказати, на які країни в своїй зовнішній політиці орієнтується Ямайка; - сформулювати міжнародне значення Кубинської революції 1956-1959 рр.; - довести, що Гаїті найменш розвинена країна Західної півкулі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
23	<p>Тема 23. Ла-Платські та Андські країни</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінити діяльність військових режимів в Бразилії в 1964-1985рр.; - охарактеризувати особливості зовнішньої політики Аргентини за часів правління Карлоса Менема; - охарактеризувати унікальність культурно-цивілізаційного розвитку Уругваю; - охарактеризувати особливості відносин малих та великих країн в 	4

	<p>організації МЕРКОСУР;</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати зовнішню політику Уго Чавеса; - з'ясувати наслідки неоліберальних реформ Августо Піночета; - охарактеризувати особливості внутрішньої політики Альберто Фухіморі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	
24	<p>Тема 24 Країни Австралії та Океанії</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати соціально-економічний розвиток Австралійського Союзу; - охарактеризувати туристичну індустрію регіону; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	3
25	Написання курсової роботи	30
	Разом	128

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту із даної навчальної дисципліни. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальним завданням з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» виступає курсова робота передбачена навчальним планом у 4-му семестрі.

Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке передбачає закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсова робота сприяє розширенню і поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв'язання конкретних завдань. Курсова робота виконуються згідно з навчальним планом.

Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету.

Виконання та захист курсової роботи оцінюється кількістю балів, визначених робочою програмою навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

При отриманні незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу. Без захищеної (зарахованої) курсової роботи студент не може бути допущений до іспиту.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року.

У процесі *самостійної роботи* студенти опрацьовують лекційний матеріал, готуються до семінарських занять, а саме: робота з бібліотечними каталогами; опрацювання наукової літератури з окремих тем; вивчення наукової монографічної літератури з країнознавчої тематики; робота з довідковою літературою (енциклопедіями, словниками, статистичні довідниками та ін.), що містить інформацію з міжнародного регіоназнавства; конспектування рекомендованої літератури з навчальної дисципліни: створення таблиць і схем за тематикою курсу; робота з новими надходженнями літератури та періодичними виданнями з регіоназнавчої проблематики; підготовка повідомлень на семінарські заняття; ознайомлення з публіцистичною літературою; відстеження публікацій у пресі. Конспектуючи рекомендовану літературу, студенти опрацьовують

найважливіші джерела та наукові праці, а також оволодівають науковим понятійним апаратом, навичками та вміннями конспектування.

При вивченні дисципліни студенти виконують не лише стандартні, а й творчі індивідуальні завдання за власним вибором. Індивідуальна творча робота студента оформлюється у вигляді реферату з певної наукової проблеми. Реферат повинен містити систематизоване викладення сутності проблеми, фактичний матеріал, обґрунтовані висновки, список використаних джерел. Від студента вимагається ретельна робота з різноманітними джерелами інформації, збирання необхідних даних, їх аналіз та систематизація. Студент здобуває і вдосконалює вміння та навички творчої, науково-дослідницької праці, привчається до належного оформлення результатів дослідження. Підготовлені реферати студенти відкрито захищають перед студентською аудиторією. Студенти можуть також готуватися до дискусій та круглих столів з фахової тематики, крім того, здійснити огляд журналу чи кількох журналів, окремі публікації у науковій літературі, проаналізувати монографії чи журнальні статті.

Для покращення підготовки майбутнього спеціаліста, поглиблення запропонованого під час лекцій матеріалу застосовуються такі види індивідуальних завдань як реферати, аналітичні огляди, доповіді.

За виконання вказаних форм роботи студент може отримати додаткові бали у випадку пропуску семінарських занять з поважної причини, та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна.

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» застосовуються наступні методи навчання:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - словесні: бесіда, лекція;
  - наочні: ілюстрація, демонстрація;
  - практичні: завдання, реферати, доповіді тощо.
2. Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
  - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії»;
  - організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
    - логічні: індуктивні, аналогії;
    - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
    - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.
3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні):
  - навчальна робота під керівництвом викладача (семінарські заняття): кейси, самостійні письмові роботи тощо;
  - самостійна робота здобувачів поза контролем викладача - самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

8. Методи контролю

Основними методами контролю є поточний та підсумковий контроль засвоєння матеріалу, який здійснюються на протязі семестру та на іспиті. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання підсумкової роботи.

Засвоєння теми контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей та виконанням індивідуальної семестрової роботи.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усне опитування;
- письмовий контроль;
- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і семінарських занять;
- виконання творчих завдань;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, доповіді тощо).

При усному опитуванні застосовується фронтальне, індивідуальне і комбіноване опитування. Фронтальне опитування проводиться у формі бесіди викладача з групою. При індивідуальному опитуванні зазвичай питання ставиться всій групі і потім викликається для відповіді конкретний студент.

Одним з видів контролю є мультимедійні презентації, які студенти готують самостійно та представляють в процесі проведення семінарських занять.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

У процесі проведення семінарських занять здійснюється поточний контроль, який має на меті перевірку системності, ефективності самостійної роботи студентів.

Критерії оцінювання для семінарських занять з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» (третій семестр)

6–8 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

4–5 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

1–3 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення залікової роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Залік складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародне регіоназнавство». Залікова робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами залікової роботи, складає 40 балів.

**Критерії оцінювання
для семінарських занять з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство»
(четвертий семестр)**

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного/письмового опитування та виступів студентів із заздалегідь визначених питань. За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 0,5 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 2 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Написання реферату або підготовка презентації за темою, яка була задана викладачем, за умови, що реферат (презентація) відповідає вимогам щодо його змісту, обсягу та оформлення (наявність обґрунтованого змістом плану роботи, посилання по тексту, номери сторінок, список літератури тощо) може бути оцінене до 1 балу.

Поточний контроль передбачає також написання тестів або письмової самостійної роботи з питань, що розглядались у відповідних темах. На оцінювання роботи вноситься максимально 1 бал.

Навчальним планом передбачена курсова робота, яка оцінюється максимум у 20 балів (написання та захист роботи). Без успішно написаної та захищеної роботи студент не допускається до складання іспиту.

За наявності ректорської контрольної роботи, яка буде прирівнюватися до поточної контрольної роботи, студент може набрати ще до 10 балів, що включені до поточної успішності.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали за аудиторну та поза аудиторну роботу. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового іспиту в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання 1 – 15 балів

Теоретичне питання 2 – 15 балів

Теоретичне питання 3 – 10 балів

Максимальна кількість набраних балів за вивчення дисципліни становить 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

1-2 питання білету:

15 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни;

10-13 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни;

5-9 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань, відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у відповіді щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни, а також граматичні помилки;

1-4 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, плутається в об'єкті та предметі дослідження, не володіє термінологією, не знає видатних персоналій, демонструє низьку грамотність.

3 питання білету:

10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни;

7-9 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни;

4-6 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань, відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у відповіді щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни, а також граматичні помилки;

1-3 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, плутається в об'єкті та предметі дослідження, не володіє термінологією, не знає видатних персоналій, демонструє низьку грамотність.

Критерії оцінювання курсової роботи:

Критерії оцінювання курсової роботи засновані на рекомендаціях науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України («Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Болонської декларації», «Засоби діагностики якості вищої освіти: Методичні рекомендації щодо виконання та захисту випускних робіт студентів» та ін).

Виконання та захист курсової роботи оцінюється кількістю балів, визначених робочою програмою навчальної дисципліни (20 балів).

Курсова робота **оцінюється** за наступними критеріями:

20 балів – оцінюється робота, у якій повно і послідовно розкритий зміст теми, творчо, самостійно досліджені проблеми, проаналізоване широке коло фактичних даних і матеріалів. При цьому на захисті були дані правильні, чіткі та конкретні відповіді.

12-19 балів – оцінюється робота, у якій зміст розкритий на достатньому теоретичному рівні, досить глибоко розглянуті окремі питання плану, зібраний і проаналізований фактичний матеріал. Однак у роботі маються окремі неточності, незначні помилки, недоліки в оформленні. При відповідях на питання студент був не у всьому послідовним і точним.

5-11 балів – оцінюється робота, у якій в основному правильно, але недостатньо повно розкрито зміст основних питань, немає належної глибини в аналізі теоретичного та фактичного матеріалу, роботі притаманні окремі стилістичні і граматичні помилки, є порушення в оформленні курсової роботи. Відповіді при захисті поверхневі та не завжди точні.

0-4 бали – оцінюється робота, у якій допущені істотні помилки при викладі програмного матеріалу, використане дуже вузьке коло літературних джерел, практично не наводяться фактичні й статистичні дані, немає їхнього аналізу. При захисті в усному викладі не виділені головні моменти теми, дані неправильні відповіді на додаткові питання.

Члени комісії, ознайомившись з курсовою роботою, думкою наукового керівника, заслухавши доповідь студента та його відповіді на запитання, оцінюють роботу. Поставлена комісією оцінка є остаточною.

Критерії оцінювання курсової роботи з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство»

Критерій, за яким оцінюється робота	Максимальна кількість балів
<i>1. Перевірка курсової роботи:</i>	
відповідність змісту курсової роботи (проекту) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання	3
самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення,	5

виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	7
наявність елементів науково-дослідного характеру	1
відповідність стандартам оформлення	1
Разом:	16

2. *Захист курсової роботи (проекту), в тому числі:*

доповідь	2
правильність відповідей на поставлені запитання	2
Разом:	4

Разом: 20

Позитивний результат захисту курсової роботи (5-20 балів) є необхідною умовою допуску студента до іспиту з даної дисципліни.

Робота оцінюється разом із успішністю з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство», а саме: поточна успішність – 40 балів, курсова робота – 20 балів, іспит – 40 балів. Усього 100 балів.

Підсумкові бали за курсову роботу визначає комісія у складі не менше двох осіб.

Коли захист курсової роботи визнається незадовільним, комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену кафедрою.

Після захисту курсова робота здається викладачем провідному фахівцеві кафедри для зберігання (1 рік).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Міжнародне регіоназнавство».

9. Схема нарахування балів

3 семестр

Поточний контроль та самостійна робота											Разом	Залік	Сума
Розділ 1						Розділ 2					60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
3	3	3	3	8	8	8	8	4	4	8			

T1, T2 ... T15 – теми розділів.

4 семестр

Поточний контроль та самостійна робота													Разом	Екзамен	Сума	
Розділ 1								Розділ 2					Курсова робота	60	40	100
T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24				
2	6	6	2	2	3	2	2	3	2	6	2	2				

Шкала оцінювання

3 семестр

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
1-49	Не зараховано
50-69	Зараховано
70-89	
90-100	

**Шкала оцінювання
4 семестр**

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	Відмінно
70-89	Добре
50-69	Задовільно
1-49	Незадовільно

10. Рекомендована література та методичне забезпечення

1. Міжнародне регіоназнавство : методичні рекомендації до виконання курсової роботи (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») / уклад. Г. С. Панасенко, М. Ю. Онацький. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 40 с.
2. Міжнародне регіоназнавство : методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») / уклад. Г. С. Панасенко, М. Ю. Онацький. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 56 с.

Основна література

1. Головченко В.І. Політико-правові системи країн Азії: Курс лекцій. К., 2005. 356 с.
2. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К.: ЗАТ "Нічлава", 2006. 336 с.
3. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К., 2006. 236 с.
4. «Заморожені» конфлікти на пострадянському просторі: порівняльний аналіз// Особливості суспільно-політичного розвитку та модернізаційні процеси у країнах пострадянського простору. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з нагоди дня працівників дипломатичної служби України (24 грудня 2021 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021.С. 84 – 86
5. Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» 2014. № 4 (23).
6. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці, 2011. 286 с.
7. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія / за ред. канд. іст. наук, доц. А.Г. Бульвінського. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». 2020. 560 с.
8. Історичні передумови становлення зовнішньополітичної орієнтації країн пострадянського простору: зб. наук. праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доц. А.Г. Бульвінського. К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. 176 с.
9. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с.
10. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навч. Посібн. Для вузів / Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф. К.: Ніка Центр, 2009. 310 с.
11. Країнознавство: Підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. В.П. Крижанівський, М.С.Дорошко, В.І.Головченко та ін.; за ред. М.С. Дорошка. К.: «Знання», 2012. 439 с.
12. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Країнознавство: навч. посібн. К.:Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
13. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика: Підр.- К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
14. Онацький М. Ю. Родоплемінні інститути як фактор суспільно-політичного розвитку Казахстану / М. Ю. Онацький // Humanities and Social Sciences. Science and education a new dimension 2016. IV. (16). – Issue 95. С. 7–14. URL: http://www.seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/hum_soc_iv_16_95.pdf

15. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Розвиток двосторонніх відносин між США та Республікою Корея в останній третині ХХ – першій чверті ХХІ ст. Сучасне суспільство: Збірник наукових праць / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2021. Вип. 1 (22). 161 с. С. 71-87
16. Онацький М. Ю. Соціально-економічні перетворення в Естонії в пострадянський період: досвід модернізаційних змін // Бізнес Інформ. 2020. № 12. С. 72–81. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-12_0-pages-72_81.pdf
17. Онацький М.Ю. Республіка Таджикистан у системі міжрегіонального співробітництва на початку ХХІ ст. // Бізнес Інформ. 2019. № 5. С. 43 – 49. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-5_0-pages-43_49.pdf
18. Онацький М. Ю. Клани Туркменістану: історико-політичний аспект. Збірник наукових праць «Сучасне суспільство : політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки». 2019. Вип. 2 (18). Ч. 1. С. 115 – 127.
19. Онацький М. Ю. Клани Туркменістану: історико-політичний аспект (продовження). Збірник наукових праць «Сучасне суспільство : політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки». 2019. Вип. 2 (19). Ч. 2. С. 109 – 119.
20. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу – 2-е вид., доп. і переробл. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 944 с. URL: <http://ivinas.gov.ua/uk/publikatsiji/suchasna-politychna-istoriia-krain-svitu-2e-vyd-dop-i-pererobl-tvorlova-k-nizhyn-vydavets-pp-lysenko-mm-2017-944-s.html>
21. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. Post soveticum K.: Знання, 2010. 488 с.
22. Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору : монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. 288 с.
23. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід / за ред. А.Ю. Парфіненка, Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 280 с.
24. Панасенко Г.С., Луганська Д. Р. Сучасний стан та перспективи розвитку відносин монархій Перської затоки з країнами центральної Азії // Особливості суспільно-політичного розвитку та модернізаційні процеси у країнах пострадянського простору. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з нагоди дня працівників дипломатичної служби України (24 грудня 2021 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 97-100
25. Парфіненко А.Ю., Сідоров В.І., Любіцева О.О. Туристичне країнознавство: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2015. 551 с.
26. Поп Ю.І. Нова історія країн Азії та Африки (ХVІ-початок Х століття). Київ: Академія, 2012.
27. Регіоназнавство / Заг. ред. акад. НАН України Л.В. Губерського, В.А. Смоля К.: Київ ун-т., 2014. 642 с.
28. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. К.: Либідь, 2000. 416 с.
29. Bailly S..The Region : A basic Concept for understanding local Areas and Global Systems // Cybergeo.-Article 42.- May 2007. URL: <http://www.cybergeo.eu/index333.html>
30. Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p
31. Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections // Comparative Regional Integration. Europe and Beyond / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p. 26.
32. Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M Schultz, F.,Soderbaum, J.Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.

33. Slocum N. Identity and Regional Integration II Global Politics of Regionalism. Theory and Practice. Ed. by M. Farrell et. oth. / N. Slocum, L. Van Langqrihove. London.: Pluto Press, 2005. P. 137-154.
34. The British political class. URL: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-politicalclass-is-not-up-to-the-job>
35. Vayrynen R. Regionalism: Old and New // R. Vayrynen / International Studies Review. 2003. Mar. Vol. 5. No. 1. P. 25-51.

Допоміжна література

1. Горицька Г.В. «Арабська весна» в Єгипті: погляд із середини // Зовнішні справи. 2012. №5.
2. Горобець І.В.: Горобець І.В., Мартинов А.Ю. Іранський вузол глобальних протиріч// Зовнішні справи. 2011. №2.
3. Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: Навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 216 с.
4. Дахно І.І., Тимофієв С.М. Країни світу: Довідник. К.: МАЛА, 2005. 603 с.
5. Дейвіс Н. Європа. Історія. К.: Основи, 2000. 1464 с.
6. Дослідження світової політики: 36. наук. праць. Вип. 24; 25. К., 2003.
7. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака. В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. К.:ЦНЛ, 2003. 352 с.
8. Ігнат'єв П.М. „Слон” і „дракон” в азіатській грі. Індокитайські відносини на тлі світових політичних процесів // Політика і час. 2006. № 6.
9. Ігнат'єв П.М. Індія і монархії Перської затоки: взаємодоповнюваність інтересів // Зовнішні справи. 2011. №3.
10. Ігнат'єв П.М., Черкас Б.А. Азіатські велетні у боротьбі за вплив на країни Африки//Зовнішні справи. 2012. №2.
11. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / За ред. Л.Т. Левчук. К.: Либідь, 2000. 520 с.
12. Кривонос Р.А. Інтеграційні процеси у Європі та Північній Америці: Навчальні матеріали з курсу „Країнознавство Європи та Північної Америки”. К.: ІМВ, 2007. 44 с.
13. Лагутов Ю.Е. Суспільні трансформації в країнах Північної Африки: причини і тенденції // Зовнішні справи. 2011. №4.
14. Лозовицький О.С. Сучасний Схід: демократичний ренесанс чи геополітичний перерозподіл ?// Зовнішні справи. 2011. № 2.
15. Лоссовський І.Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент // Зовнішні справи. 2011. №10, №11-12.
16. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський. К.І. Ржепішевський К.: ЦНЛ, 2004. 672 с.
17. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1930–2000-ті рр.): Підручник / В.А. Манжола. М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
18. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпенко, В.С. Булкін, М.А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
19. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посібн. К.: Знання, 2013. 677 с.
20. Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст., голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 808 с.
21. Семигіна Т.В. Соціальна політика у глобальному вимірі. К.: Пульсари, 2003. 252 с.
22. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. К.: Професіонал, 2004. 304 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайти дипломатичних місій пострадянських країн, акредитованих в Україні
2. Сайти наукових видань, які займаються вивченням проблем пострадянських країн.
3. [www.meria.idc.il / journal](http://www.meria.idc.il/journal) сайт Інтернет-видання Мерія, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя
4. The new Brazil and the changing hemisphere//Americas quarterly. 2011. Spring.Режим доступу до сайту: <http://www.americasquarterly.org/node/2416>.
5. Never before seen in Brazil//Rev.Bras.Polit.In. 2010. Volume 53. Number 2. Режим доступу до сайту: <http://www.scielo.br/pdf/rbpi/v53n2/09.pdf>
6. <http://svit.ukrinform.ua/> Країни світу сайт, присвячений країнам світу на веб-порталі Українського національного інформаційного агентства (Укрінформ)

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік/екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародне регіонознавство».